

**Kansalaisyhteiskuntapolitiikan
neuvottelukunta**

Kansalaisjärjestöakatemia

3.10.2022

Kristiina Kumpula

KANEn puheenjohtaja

Dialogin merkitys kasvaa

- Ennustamattomat ja yllättävät muutokset toimintaympäristössä vaativat uudenlaista yhteistyötä
- Kansalaisjärjestöakatemia luo yhteistä alustaa oppia toisilta, miten löydetään yhteisiä ratkaisuja
- Valtakunnalliset, alueelliset ja paikalliset yhteistyömuodot

Kansalaisyhteiskunta elää murroksessa

- Kansalaisyhteiskunta elää murrosta, joka tuo uusia toimijoita – ja uusia toimintamuotoja
- Järjestöjen ja kansalaisyhteiskunnan toimijoiden merkitys luottamuksen, turvallisuuden ja hyvinvoinnin mahdollistajana kasvaa
- Oikeusvaltion, demokratian ja ihmisoikeuksien korostuminen autonomisen kansalaisyhteiskunnan vahvistamisessa

KANEn tavoitteet eduskuntavaaleissa ja hallitusohjelmassa 2023

1

Kansalaisyhteiskunnan toimijoiden autonomisuus ja elinvoimaisuus turvataan ja sitä vahvistetaan

2

Kansalaisyhteiskuntapolitiikkaa sitoudutaan kehittämään avoimesti, vuorovaikutteisesti ja pitkäjänteisesti

3

Kaikkien yhdenvertaista, aktiivista osallistumista sekä kestävää kehitystä edistetään

Miksi kansalaisyhteiskunnan tulee näkyä eduskuntavaaleissa ja tulevassa hallitusohjelmassa?

- Kansalaisyhteiskunnan kenttä on Suomessa laaja ja vankka.
- Kansalaisyhteiskunnalla on tärkeä rooli demokratian ja oikeusvaltion toimivuuden, perus- ja ihmisoikeuksien ja Suomen kokonaisturvallisuuden sekä kestäväen kehityksen toteutumisen kannalta.
- Kansalaisjärjestöt toimivat keskeisenä osallistumisen ja vaikuttamisen areenana sekä valmiuksien parantajina. Järjestöillä on myös tärkeä rooli motivoida ihmisiä osallistumaan ja vaikuttamaan.
- Järjestö- ja vapaaehtoistoiminta lisäävät kaikenikäisten ihmisten osallisuutta, osaamista ja hyvinvointia sekä kestävää kehitystä.
- Kansalaistoiminta vahvistaa ihmisten henkistä kriisinsietokykyä ja opettaa poikkeusoloissa pärjäämisen taitoja. Tulevan hallituksen on selkeytettävä kansalaisjärjestöjen roolia poikkeusolojen toimijoina ja otettava järjestöt nykyistä laajemmin mukaan valmiustyöhön.

Miksi kansalaisyhteiskunnan tulee näkyä eduskuntavaaleissa ja tulevassa hallitusohjelmassa?

- Autonomisen ja elinvoimaisen kansalaisyhteiskunnan turvaaminen edellyttää virkamies- ja poliittisen tason ymmärrystä asiasta ja hallitukselta aktiivisia toimia. On tärkeää, että kansalaisyhteiskuntaa koskeviin lyhyen ja pitkän ajan muutoksiin kyetään vaikuttamaan ja varautumaan.
- Kansalaisyhteiskunnan autonomisuuden ja elinvoimaisuuden kannalta on tärkeää, että tulevalla hallituskaudella painotetaan erityisesti lasten ja nuorten osallisuutta. Kansalaisyhteiskunnan on voitava luottaa siihen, että sen moninaiset äänet tulevat kuulluiksi.
- Vaikutukset kansalaisyhteiskuntaan ja sen autonomiaan sekä elinvoimaisuuteen on tunnistettava hallitusohjelmassa, budjettiprosessissa sekä lainvalmistelu- ja kehittämishankkeissa.

**Kansalaisyhteiskuntapolitiikan
neuvottelukunta**

1. Hallitus turvaa ja vahvistaa kansalaisyhteiskunnan toimijoiden autonomisuutta ja elinvoimaisuutta

- pitämällä kiinni parlamentaarisesti päätetystä rahoituksen tasosta vuoteen 2026 asti;
- varmistamalla, että julkinen rahoitus on ennakoitavaa ja pitkäjänteistä; valtionavustusten määrästä päätetään hallituskausittain vähintään neljälle vuodelle;
- turvaamalla yhdistysautonomiia valtionavustustoiminnassa ja edistämällä järjestöjen toimintaedellytyksiä;
- mahdollistamalla eri toimialoilla toimivien järjestöjen sujuvampi yhteistyö purkamalla siilouttavaa rahoitusrakennetta.

2. Hallitus sitoutuu kehittämään kansalaisyhteiskuntapolitiikkaa avoimesti, pitkäjänteisesti ja vuorovaikutteisesti

- toimeenpanemalla valtioneuvoston demokraatiapoliittisessa periaatepäätöksessä linjatut kansalaisyhteiskuntaa koskevat tavoitteet;
- vahvistamalla kansalaisyhteiskunnan pitkän aikavälin toimintaedellytykset rakentamalla ennakointiprosessi, jossa toimintaympäristön muutoksia voidaan tulkita vuorovaikutuksellisesti ja moniäänisesti. Tällainen toimintamalli vahvistaa tietoon perustuvaa päätöksentekoa kansalaisyhteiskuntaan liittyvissä kysymyksissä;
- lisäämällä kansalaisyhteiskuntatutkimusta. On tarpeen vahvistaa vuoropuhelua tieteen tekijöiden ja kansalaisjärjestöjen välillä sekä kasvattaa poikkitieteellistä ja hallinnon rajat ylittävää toimintaa;
- tiedolla johtamisella, siten että kansalaisyhteiskunnan toimintaa voidaan kehittää ennakoiden ja pitkäjänteisesti, ja vakiinnuttaa keinot rahoitusrakenteeseen. Näin mahdollistetaan kansalaisyhteiskunnan potentiaali yhteiskunnallisten ongelmien ennaltaehkäisijänä.

3. Hallitus edistää kaikkien yhdenvertaista, aktiivista osallistumista ja kestäväää kehitystä

- vahvistamalla systemaattisesti ja pitkäjänteisesti kansalaisyhteiskunnan osallistumista kaikkiin sitä koskeviin prosesseihin, mm.
  - lisäämällä lainvalmistelun avoimuutta ja kansalaisyhteiskunnan osallisuutta myös lainsäädännön jälkiarviointiin sekä vahvistamalla virkamiesten kansalaisyhteiskunta- ja kuulemisosaamista;
  - lisäämällä kansalaisyhteiskunnan osallistumista kunta- ja hyvinvointialueella ja vakiinnuttamalla tätä koskevat toimintatavat (toimielimet, käytännöt, Kansalaisjärjestöakatemian alueellistaminen);
  - vahvistamalla yhdenvertaisen osallistumisen ja vaikuttamisen edellytyksiä, kuten demokratia-, ihmisoikeus- ja mediakasvatusta, monilukutaitoa, digitaalista osaamista sekä saavutettavuutta;
  - tukemalla erilaisten yhdistysten ja myös muiden kansalaistoimijoiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia tulla kuulluiksi ja osallisiksi sekä hakea ja saada rahoitusta toimintaansa;
  - edistämällä aliedustettujen ja haavoittuvien ryhmien osallisuutta sosiaalisesti, ekologisesti, kulttuurisesti ja taloudellisesti kestävään kehityksen näkökulmasta sekä ympäristöasioita koskevassa päätöksenteossa;
  - ottamalla käyttöön ja kehittämällä vuorovaikutuksessa kansalaisyhteiskunnan toimijoiden kanssa uusia osallistumisen muotoja (puntaroivat keskustelut, kansalaispaneelit- ja raadit, osallistuva budjetointi, kehittyneet demokratiapalvelut, kansalliset dialogit).

Ministeriöiden tulevaisuuskatsaukset

- Julkaistu 12.9.2022. Linkki julkaisuun: <https://valtioneuvosto.fi/tulevaisuuskatsaus-2022#/>
- Katsauksen tarkoituksena on antaa tuleville päättäjille kattava kuvaus toimintaympäristön nykytilanteesta sekä näkymiä siihen, miten haasteita voisi ratkaista.
- Ministeriöiden yhteinen tulevaisuuskatsaus voi auttaa kokonaiskuvan hahmottamisessa ja on hyvä alku siilojen purkamiselle. KANE kannustaa avoimuuteen ja vuorovaikutteisuuteen katsausten valmistelussa.
- Katsauksessa laaja toimintaympäristökuvaus, jossa tunnistetaan osallisuus hyvinvoinnin edellytyksenä ja erilaiset vapaa-ajan yhteisöt sekä järjestötoiminta tärkeiksi osallisuuden toteutumisen paikoiksi. ”Osallisuus, turvallisuuden tunne, oikeudenmukaisuus ja luottamus yhteiskuntaan sekä sen instituutioihin ja toisiin kansalaisiin rakentavat henkistä kriisinkestävyyttä ja yhteiskunnan kriisinsietokykyä.”
- Kansalaisyhteiskunta näkyy eri ministeriöiden toimialoja koskevissa teksteissä ja esitetyissä ratkaisujen suunnissa eri tavalla ja painotuksin. Kansalaisyhteiskunnan roolia, autonomiaa ja kumppanuutta hallinnon kanssa voisi kirkastaa jatkovalmistelussa (esim. hallitusohjelmakorttien valmistelun yhteydessä ministeriöissä).

